

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

หัวข้อการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐ (Unilateral Acts of States) ได้บ่งบอกถึงการแสดงออกของรัฐ ในฐานะที่รัฐเป็นบุคคลในทางระหว่างประเทศ (Subject of International Law) ซึ่งมีทั้งอำนาจอธิปไตย (sovereignty) สิทธิอธิปไตย (sovereign right) และเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่ง (juristic person) ทำให้รัฐ (States) ย่อมมีอำนาจเด็ดขาดเหนือดินแดนและประชากรของตน ที่อาศัยอยู่ในดินแดนของรัฐนั้นได้ ไม่ว่าในด้านการบริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ อีกทั้งรัฐยังสามารถมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบุคคลระหว่างประเทศอื่นๆ แยกออกจากเอกชนที่ประกอบขึ้นเป็นพลเมืองของรัฐ ในความสัมพันธ์ภายนอกหรือในทางระหว่างประเทศ เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายแขนงด้วยกัน ทั้งนี้ เนื่องด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป การกระทำฝ่ายเดียวได้กลายมาเป็นเครื่องมือที่ใช้บ่อยที่สุดในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ หรืออีกนัยหนึ่งคือการกระทำฝ่ายเดียวได้ชักพ้อเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม การกระทำฝ่ายเดียวดังกล่าวไม่ใช่การกระทำทางกฎหมาย หรือมีความเกี่ยวข้องทางกฎหมายเสียทั้งหมด เนื่องจากการกระทำเหล่านี้มักมีรูปแบบตามความจำเป็นในทางสถานการณ์ซึ่งเป็นการติดต่อเจรจากันมากกว่าจะเป็นการกำหนดที่เป็นแบบแผน กระบวนการ การกระทำฝ่ายเดียวเหล่านี้จึงปรากฏอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกัน อาทิเช่น คำประกาศ (declarations) การประกาศใช้ (proclamations) และการแจ้ง (notifications) ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา รวมถึง การประพฤติปฏิบัติของรัฐ (conduct) ดังนั้น จากรูปแบบที่หลากหลายนี้เอง การประเมินการกระทำฝ่ายเดียวจึงควรทำอย่างรอบคอบและระมัดระวังเพื่อตัดสินว่าการกระทำเหล่านี้มีเจตนาให้เกิดผลบังคับทางกฎหมายภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ หรือเป็นเพียงคำแถลงทางนโยบายหรือแนวทาง (statement of policy)

การกระทำฝ่ายเดียวของรัฐได้ถูกประเมินในลักษณะที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกรรมสาร หรือพฤติกรรมทางกฎหมายซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาอย่างเป็นทางการหรือโดยปริยาย หรือการกระทำฝ่ายเดียวภายในของรัฐนั้นๆ เอง เช่น การออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ การกระทำของฝ่ายบริหาร หรือคำพิพากษาของศาลยุติธรรมภายในก็ตาม ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวอาจแสดงออกไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษร ด้วยวาจา การประพฤติปฏิบัติ หรือแม้แต่เพียงการนิ่งเฉย

โดยที่รัฐต่างๆ มีอิสระอย่างสิ้นเชิงในการคิดค้นรูปแบบการสื่อสารใหม่ๆ ทั้งนี้ จึงเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายระหว่างประเทศในการประเมินและจัดประเภทต่อไป

ทั้งนี้ การกระทำฝ่ายเดียวของรัฐที่เป็นการกระทำทางกฎหมาย (unilateral legal acts) อาจพิจารณาแยกแยะตามวัตถุประสงค์ของการกระทำนั้นๆ กล่าวคือ การกระทำฝ่ายเดียวทางกฎหมายที่เป็นส่วนเสริม (Adjunctive unilateral legal acts) คือ องค์ประกอบของกระบวนการทำสนธิสัญญา (treaty-making) หรือกระบวนการก่อตัวของกฎหมายประเพณี (custom-forming process) ที่จะต้องถูกนำมาประเมินในบริบทของกระบวนการดังกล่าวเหล่านั้น ทั้งนี้ การกระทำฝ่ายเดียวของรัฐที่ผลทางกฎหมายถูกกำหนดหรือควบคุมโดยกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศอื่น หรือมีกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศอื่นมารองรับผลของการกระทำฝ่ายเดียว ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐซึ่งมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในระดับระหว่างประเทศ และการกระทำฝ่ายเดียวดังกล่าวก็เป็นไปตามเงื่อนไขหรือสอดคล้องต่อระบอบของกฎหมายสนธิสัญญา หรือกฎหมายประเพณีระหว่างประเทศ และในกรณีนี้ผลทางกฎหมายของการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐอาจถูกพิจารณาว่าเป็นไปตามกรอบหรือระบอบของกฎหมายประเพณีระหว่างประเทศ (International custom) หรือกฎหมายสนธิสัญญา (treaty) ก็ได้

ในขณะที่ การกระทำฝ่ายเดียวของรัฐในกรณีอื่นอาจถูกก่อตั้งหรือกำหนดโดยรัฐในการปฏิบัติที่เป็นไปโดยอิสระในทางระหว่างประเทศ (freedom to act on the international plane) และก่อให้เกิดเป็นการกระทำในทางกฎหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับการอนุญาตอย่างชัดแจ้งภายใต้กฎเกณฑ์แห่งกฎหมายสนธิสัญญาหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นกฎหมายประเพณีระหว่างประเทศแต่อย่างใด ซึ่งการกระทำฝ่ายเดียวดังกล่าวได้รับความสนใจในฐานะผลทางกฎหมายที่เกิดจากการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐหรือมีผลทางกฎหมายที่เป็นเอกเทศ ซึ่งอาจจะจำแนกออกเป็นการกระทำทางกฎหมายที่เป็นเนื้อหา (category of the material act) เช่น การรับรอง การโต้แย้ง การให้คำมั่น การสละสิทธิ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กฎเกณฑ์ที่นำมาควบคุมผลที่เกิดขึ้นจำต้องสอดคล้องกับประเภทของการกระทำในทางเนื้อหาเหล่านั้น ทั้งนี้ กฎเกณฑ์ดังกล่าวถูกแสดงออกภายใต้ลักษณะของระเบียบแบบแผนทางกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ (international order) และมีเจตนาที่จะยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงสถานะทางกฎหมายของรัฐผู้กระทำการในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

อนึ่ง คำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐในทางระหว่างประเทศ (Unilateral Promise) หรืออาจกล่าวได้ว่าคำประกาศฝ่ายเดียวของรัฐ (unilateral declarations of States) ที่ก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างประเทศถือเป็นการกระทำในทางกฎหมายประเภทหนึ่ง (acte juridique) ที่ได้รับการ

ยอมรับในทางระหว่างประเทศว่าสามารถก่อให้เกิดผลทางกฎหมายโดยเอกเทศ กล่าวคือ เป็นการกระทำที่รัฐดำเนินการฝ่ายเดียวซึ่งก่อให้เกิดพันธกรณีในทางระหว่างประเทศ (International obligations) ผู้ผูกพันต่อรัฐผู้ให้คำมั่น (promisor State) ทั้งนี้ เงื่อนไข ปัญหาในเรื่องรูปแบบ และ ผลทางกฎหมายของคำมั่นได้รับการกำหนดโดยคำพิพากษาในคดีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ (Nuclear Test Case)

คำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐ (unilateral promise) หมายถึง การดำเนินการฝ่ายเดียวที่ก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างเหมาะสม (international obligations) กล่าวคือ เป็นการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ผูกพันรัฐผู้ให้คำมั่น ที่มีต่อรัฐใดรัฐหนึ่ง รัฐหลายรัฐ หรือรัฐทั้งหมดอันเป็นการทั่วไป (erga omnes) ทั้งนี้ คำมั่นเป็นการประกาศฝ่ายเดียว (unilateral declaration) ที่รัฐตกลง (undertake) ที่จะประพฤติปฏิบัติในแนวทางบางอย่าง ซึ่งพันธกรณีดังกล่าวถูกถือเอาโดยเป็นอิสระจากข้อผูกพันต่างตอบแทนใดๆ (reciprocal) ของรัฐอื่น มิฉะนั้นแล้ว คำประกาศดังกล่าวจะมีค่าเท่ากับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินการทางกฎหมายซึ่งผูกพันโดยสัญญา (contractual legal transaction) นอกจากนี้ การแสดงเจตนา (intention) ของรัฐผู้ให้คำมั่นต้องแสดงออกอย่างเปิดเผย (publicly) และอำนาจ (authority) ขององค์กรภายในรัฐในการแสดงออกซึ่งการผูกพัน มีความสำคัญในการก่อให้เกิดคำมั่นฝ่ายเดียวในทางระหว่างประเทศ และยังทำให้คำมั่นฝ่ายเดียวมีความแตกต่างจากคำแถลงการณ์อันมีเจตจำนงทางการเมือง (statement of political intent) โดยสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาประการแรก คือ ต้องค้นหาให้แน่ใจหรือหยั่งรู้ (ascertain) ว่ารัฐมีการแสดงเจตจำนงหรือมีเจตนาให้มีข้อผูกพันทางกฎหมายอย่างชัดเจนหรือไม่

ในปี ค.ศ.1996 คณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ (The International Law Commission) ได้เริ่มต้นกำหนดประเด็นในหัวข้อการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐ (unilateral acts of States) ในทางระหว่างประเทศ ซึ่งมีเค้าโครงทั่วไป (general outline) ที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงคำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐในทางระหว่างประเทศ จนในที่สุดแล้ว ในปี ค.ศ.2006 คณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศได้บัญญัติหลักการที่ใช้เป็นแนวทางต่อคำประกาศฝ่ายเดียวของรัฐซึ่งสามารถก่อให้เกิดพันธกรณีตามกฎหมาย (Guiding Principles applicable to unilateral declarations of States capable of creating legal obligations 2006) หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับคำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐในทางระหว่างประเทศ ทั้งนี้ หากไม่คำนึงถึงว่ายังมีคำประกาศฝ่ายเดียวของรัฐในกรณีอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดผลผูกพันโดยแน่แท้ กล่าวคือ คำประกาศยอมรับเขตอำนาจภาคบังคับของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (declaration of acceptance of the jurisdiction of the ICJ) คำประกาศตั้งข้อสงวน (reservation) คำประกาศหรือถ้อยแถลงตีความ

ในสนธิสัญญา (interpretative declarations) คำประกาศของรัฐชายฝั่งต่างๆ (declarations by coastal States) และคำประกาศในกระบวนการสนธิสัญญา เป็นต้น คำมั่นหรือคำประกาศฝ่ายเดียวของรัฐซึ่งถูกกำหนดโดยคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศข้างต้น ย่อมพิจารณาได้ว่ามีลักษณะเฉพาะตัวและไม่เกี่ยวข้องกับคำประกาศฝ่ายเดียวของรัฐอื่นๆ ข้างต้นแต่ประการใด รวมทั้ง ยังไม่ถูกขยายไปใช้ต่อการกระทำฝ่ายเดียวที่มีเจตนาก่อตั้งสิทธิ (rights) ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของหลักการที่เป็นแนวทางดังกล่าวส่วนใหญ่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับวิธีการทั่วไปของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ (Nuclear Test Case) ซึ่งคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศได้นำมาใช้พิจารณา และถึงแม้ว่าหลักการที่เป็นแนวทางดังกล่าวยังกำหนดเนื้อหาได้ไม่ครบถ้วนมากนัก เนื่องจากขาดแนวทางปฏิบัติของรัฐที่เกี่ยวข้อง (pertinent State practice) และแนวคำวินิจฉัยของศาล (jurisprudence of the International Court of Justice) เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณา กำหนดเป็นแนวทางก็ตาม แต่ก็เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่ามีการยอมรับถึงผลผูกพันของกฎเกณฑ์ดังกล่าวที่มาจากการกระทำฝ่ายเดียวในฐานะบ่อเกิดของพันธกรณี (Source of obligations) ยิ่งไปกว่านั้น การก่อให้เกิดผลผูกพันและการสิ้นผลผูกพันนับว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในหลักการดังกล่าว ส่วนหลักเกณฑ์ทางกฎหมายประการอื่นๆ ซึ่งหลักการอันเป็นแนวทางยังกำหนดเนื้อหาไว้ไม่ชัดเจนนักก็ยังคงเป็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไปไม่น้อย เพื่อที่จะหาข้อสรุปที่แน่นอนต่อไปในอนาคต

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในประเด็นเรื่องการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐ : ศึกษากรณีคำมั่นในทางกฎหมายระหว่างประเทศ จุดประสงค์ประการหนึ่งก็เพื่อที่จะเป็นการเสนอแนะต่อบุคคลผู้มีอำนาจกระทำการแทนรัฐในขอบเขตอำนาจหน้าที่ต่างๆ โดยเฉพาะประมุขของรัฐ (Head of the State) ประมุขของรัฐบาล (Head of Government) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (Minister of Foreign Affairs) หรือแม้กระทั่งผู้มีอำนาจของรัฐในตำแหน่งอื่นว่าการกระทำต่างๆ หรือเพียงแต่การประกาศให้คำมั่นแต่เพียงฝ่ายเดียวก็สามารถให้ผลผูกพัน (binding) ต่อรัฐนั้นๆ และถือว่ามี ความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐ (state responsibility) ในทางระหว่างประเทศตามมาได้ (ทั้งนี้ ความรับผิดชอบในกรณีของการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐปรากฏอยู่ในมาตรา 12 ของ

ร่างความรับผิดชอบของรัฐสำหรับการกระทำผิดในทางระหว่างประเทศในปี ค.ศ. 2001¹) ตามที่คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ (Nuclear Test Case) ที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า

“คำประกาศฝ่ายเดียวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางกฎหมายหรือทางข้อเท็จจริงนั้นได้รับการรับรองเป็นอย่างดีว่า คำประกาศดังกล่าวอาจมีผลเป็นการสร้างพันธกรณีทางกฎหมาย..... ซึ่งข้อผูกพันในลักษณะเช่นนี้ หากได้ให้คำประกาศโดยเปิดเผยและมีเจตนาผูกพันตามนั้น ถึงแม้ว่าไม่ได้ทำคำประกาศขึ้นตามการเจรจาระหว่างประเทศ ย่อมมีผลผูกพัน ทั้งนี้ ในพฤติการณ์เหล่านี้ ไม่มีข้อกำหนดใดๆ ว่าคำประกาศจะต้องมีลักษณะต่างตอบแทน หรือต้องมีการยอมรับคำประกาศในภายหลัง หรือแม้แต่การตอบรับหรือการแสดงท่าทีใดๆ จากรัฐอื่นๆ เพื่อให้คำประกาศมีผลใช้บังคับ เนื่องจากข้อกำหนดดังกล่าวจะไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของการกระทำทางกฎหมายฝ่ายเดียวซึ่งรัฐได้ประกาศออกมา”²

¹ Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts with commentaries, 2001;

Article 12. Existence of a breach of an international obligation

“There is a breach of an international obligation by a State when an act of that State is not in conformity with what is required of it by that obligation, regardless of its origin or character.”

Commentary explained that Article 12 states that there is a breach of an international obligation when the act in question is not in conformity with what is required by that obligation “regardless of its origin”. As this phrase indicates, the articles are of general application. They apply to all international obligations of States, whatever their origin may be. International obligations may be established by a customary rule of international law, by a treaty or by a general principle applicable within the international legal order. States may assume international obligations by a unilateral act.

² “It is well recognized that declarations made by way of unilateral acts, concerning legal or factual situations, may have the effect of creating legal obligations.An undertaking of this kind, if given publicly, and with an intent to be bound, even though not made within the context of international negotiations, is binding. In these circumstances, nothing in the nature of a quid pro quo, nor any subsequent acceptance

ทั้งนี้ การปฏิสัมพันธ์ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าการเจรจาต่อรองในทางระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกาศท่าที (attitudes) ของรัฐอย่างเป็นทางการที่มีการกระทำอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน โดยเฉพาะในวิธีปฏิบัติทางการทูต (diplomatic practice) ซึ่งไม่คำนึงถึงรูปแบบแต่อย่างใด เช่น การประกาศให้คำมั่นด้วยวาจาฝ่ายเดียวสามารถก่อให้เกิดผลทางกฎหมายได้ เนื่องจากสามารถถูกบันทึกเก็บไว้เป็นหลักฐาน ตัวอย่างเช่น ในคดีสถานะทางกฎหมายของกรีนแลนด์ตะวันออก (Legal status of Eastern Greenland Case) ซึ่งถ้อยคำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศถูกบันทึกไว้ในรายงานการประชุมของเขาเอง นอกจากนี้ ความประพฤติของรัฐ (behaviours) ในกรณีอื่นๆ ก็ยังอาจก่อให้เกิดผลทางกฎหมายระหว่างประเทศตามมาได้ กล่าวคือ การประพฤติปฏิบัติของรัฐ (conduct) การนิ่งเฉยของรัฐ (silence) เป็นต้น

หลักการที่ใช้เป็นแนวทางต่อคำประกาศฝ่ายเดียวของรัฐซึ่งสามารถก่อให้เกิดพันธกรณีตามกฎหมาย (Guiding Principles applicable to unilateral declarations of States capable of creating legal obligations 2006) หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับคำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐ (International Promise) ได้กำหนดให้ใช้ต่อการกระทำฝ่ายเดียวของรัฐในความหมายที่แท้จริง (stricto sensu) เท่านั้น กล่าวคือ “การกระทำที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ ซึ่งมีรูปแบบของคำประกาศอย่างเป็นทางการ (formal declarations) โดยมีเจตนาที่จะก่อตั้งพันธกรณีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ” ซึ่งขอบเขตที่จำกัดของเนื้อหาดังกล่าวยังได้มีการเน้นย้ำต่อไปในหลักการข้อที่ 1 ซึ่งได้กล่าวว่า “คำประกาศมีผลผูกพันโดยเฉพาะในกรณีที่คำประกาศทำขึ้นโดยเปิดเผย (publicly) และมีเจตนาที่ชัดแจ้งที่จะผูกพัน (manifesting the will to be bound)” ซึ่งหลักการที่เป็นแนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางที่ดีว่าเจตนาที่จะก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมายควรที่จะต้องชัดแจ้งและไม่ยอมรับเจตนาที่ไม่ชัดเจนในทางที่ก่อให้เกิดผลตามมา ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่ตามมาคือหลักการที่เป็นแนวทางดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ได้ต่อคำแถลงทางนโยบาย (policy statements) หรือแม้แต่คำประกาศอย่างเป็นทางการ (formal declarations) ที่ไม่ได้มีเจตนาโดยเฉพาะเจาะจงที่จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย ถึงแม้ว่ารัฐอื่นอาจจะเชื่อถือคำประกาศดังกล่าวหรือยืนยันว่าคำประกาศดังกล่าวมีผลผูกพันทางกฎหมายก็ตาม ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่ากรณีดังกล่าว

of the declaration, nor even any reply or reaction from other States, is required for the declaration to take effect, since such a requirement would be inconsistent with the strictly unilateral nature of the juridical act by which the pronouncement by the State was made.”

เป็นคำแถลงทางการเมือง (statement of political intent)³ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติเห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่จะยึดถือว่าคำแถลงการณ์ฝ่ายเดียวทั้งหมด และให้รวมถึงคำแถลงทางนโยบาย (policy statements) ที่ไม่มีผลผูกพัน (non-binding) ว่าอาจมีความเป็นไปได้ที่จะมีผลทางกฎหมายบางอย่างตามมา เพื่อที่ว่าในสถานการณ์ปกติแล้ว รัฐจะได้ไม่มีอิสระอย่างสิ้นเชิงที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายที่ตนเองได้เคยประกาศไว้แล้วโดยที่ไม่คำนึงถึงรัฐอื่นๆ ทั้งนี้ หากรัฐกระทำการเปลี่ยนแปลงนโยบายโดยไม่ได้ประกาศหรือแจ้งล่วงหน้า รัฐดังกล่าวอาจมีความรับผิดชอบที่จะต้องชดเชยแก่รัฐอื่นๆ ซึ่งได้กระทำการโดยเชื่อถือนโยบายนั้นอย่างสมควร ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจถูกนำไปใช้ในกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องหลักการคาดหวังที่ชอบด้วยกฎหมาย (doctrine of legitimate expectations) ซึ่งอาจถูกพิจารณาว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปซึ่งอารยะประเทศได้ให้การยอมรับ (general principle of law recognized by civilized nations) อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ยังเป็นประเด็นในอนาคต ที่อาจมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นหรือมีความเป็นไปได้ในทางอื่นๆ ซึ่งในทางกฎหมายระหว่างประเทศแล้วสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยตัวเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงต่อไป⁴

การให้คำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐ (unilateral promise of State) ก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งหลักพื้นฐานทางกฎหมายของคำบังคับที่เป็นข้อผูกพันมาจากหลักสุจริต (good faith) ที่ต้องการความร่วมมือและความไว้วางใจกันในสังคมระหว่างประเทศอันส่งผลให้การเพิกถอนคำมั่นฝ่ายเดียวเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเหมาะสมที่ควรกำหนดถึงความสามารถของรัฐในการเพิกถอนคำมั่นฝ่ายเดียว (revocation) ให้พิจารณาถึงกรณีที่มีรัฐอื่นหรือรัฐผู้ได้รับสิทธิตามคำมั่นไม่ได้มีความเชื่อถือในคำมั่นดังกล่าว ซึ่งทำให้รัฐดังกล่าวไม่ได้รับความเสียหายให้เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้รัฐผู้ให้คำมั่นสามารถบอกเลิกคำประกาศที่ตนให้ไว้ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้รัฐต่างๆ มีการสร้างข้อผูกพันดังกล่าวตั้งแต่เริ่มแรกและเป็นการกระตุ้นให้รัฐต่างๆ มีการแสดงเจตนาในการแสดงจุดยืนหรือทำที่ต่างๆ เพื่อนำไปสู่ความมีเสถียรภาพในทางระหว่างประเทศ

จากกล่าวมาข้างต้น การที่ผู้แทนของรัฐได้ประกาศหรือให้คำมั่นใดๆ ฝ่ายเดียวในเวทีระหว่างประเทศหรือแม้แต่ต่อสื่อมวลชนเองก็ตาม ซึ่งคำประกาศดังกล่าวอาจให้ต่อรัฐอื่นๆ หรือ

³Eighth report on unilateral acts of States, UN Doc. A/CN.4/55Z, para. 112, pp. 20-21.

⁴Vaughan Lowe, International Law, (New York: Oxford University Press, 2007), p. 90.

แม้ว่าจะไม่มีผู้รับสารสนแต่อย่างใด ก็ควรมีความระมัดระวังในคำพูดของตน ซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศอาจจะใช้พฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ เป็นจุดบ่งชี้เจตนาของรัฐได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาวะปัจจุบันช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีการเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว การกระทำฝ่ายเดียวของผู้มีอำนาจของรัฐในขอบเขตต่างๆ จึงต้องมีความระมัดระวัง ทั้งควรตระหนักถึงผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นตามมาด้วย และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความร่วมมือในทางระหว่างประเทศที่ปัจจุบันกฎหมายระหว่างประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ประเทศไทยเองยังได้กำหนดแนวนโยบายการต่างประเทศดังกล่าวไว้ ตามที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 82 วรคแรกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศและพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ตลอดจนต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ” ซึ่งพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ แม้แต่เพียงการให้คำมั่นฝ่ายเดียวของรัฐ